

Zit het witblauw op het juiste spoor? Onderzoeker Geert Hoflack plaatst enkele kritische kanttekeningen bij het huidige selectieschema en pleit voor een proefstier-wachtstier-fokstier(PWF)programma. De waarheid wordt geboren uit de confrontatie van ideeën.

Daarom zette de redactie de onderzoeker aan de discussietafel met verschillende actoren uit de witblauwfokkerij.

Geert Hoflack, onderzoeker aan de veterinaire faculteit te Gent en gepassioneerd voor de witblauwen, nam het huidige selectieschema in het witblauwras onder de loep. Zijn analyse, mede op basis van een ruime bedrijfspraktijkervaring, bracht hem tot enkele kritische kanttekeningen. VeeteeltVlees distilleerde er twee stellingen uit en legde deze met Geert Hoflack voor aan vertegenwoordigers van verschillende hoofdrolspelers uit het veeverbeteringsveld: Ralph Guissard van KI BBG, Benoît Cassart van KI Fabroca, Henri Broers van KI Génétique Avenir Belgimex en Pierre Mallieu van het Belgisch-witblauwstamboek.

Stelling 1. Het huidige selectieschema is met zijn vleesproductie-indexen en indexen voor functionele kenmerken weliswaar economisch onderbouwd, in de praktijk worden gestalte en gewicht echter onvoldoende in rekening gebracht en komen uitval, congenitale (aangeboren) afwijkingen en verminderde vruchtbaarheid nog steeds te veel voor.

Pierre Mallieu: 'De analyse is correct. Er zijn inderdaad verschillende problemen die zich voordoen bij de fokkers, minder bij de veehouders, maar we hoeven niet alarmerend te reageren. Selectie is een constant zoeken naar evenwicht tussen rentabiliteit en risico's. Het stamboek volgt de trends in de fokkerij en in over-

leg worden de selectiedoelstellingen bijgestuurd. Zo zijn er sinds enkele jaren indexen ontwikkeld voor vitaliteit, drinkkracht en sterfte bij de kalveren en stellen we vast dat er op dit vlak progressie wordt geboekt zonder in te boeten op conformatie. Misschien moet de communicatie hieromtrent nog beter.'

Benoît Cassart: 'Ik ben het eens met de analyse van Geert Hoflack. In het witblauwras moeten we nu naar een homogenisering van de huidige bespiering en zeker niet naar een verbetering van de bespiering. Het witblauwras is een productiemiddel voor de veehouder binnen een welbepaalde economische context. Vandaag de dag is dat enerzijds een grotere import van Zuid-Amerikaanse, nobele vleesstukken, waardoor de prijs van ons vlees zeker niet meer zal stijgen. Anderzijds groeit het aandeel van de grootdistributie in de vermarkting van het vlees. Als economische operator in het witblauw vermijd ik dus consequent verervers in het veld in te zetten die de rentabiliteit van de bedrijven neerwaarts drukken. Het volgen van de marktsignalen resulteert altijd in een positieve balans ten voordele van de gebruikers.'

Henri Broers: 'Ook wij onderkennen in

*Geert Hoflack:
'Nakomelingen-
onderzoek
enige uitweg'*

onze organisatie de verschillende problemen in het ras, maar we proberen daar positief tegenaan te kijken. Wij hebben met zijn allen dezelfde doelstelling, maar de weg die we willen bewandelen verschilt. Kijk, wij geloven sterk in de individuele vrijheid van de fokker; 25 jaar ervaring in de witblauwfokkerij leert mij dat er al veel (r)evoluties in het ras geweest zijn ten gunste van de veehouders dankzij de "vrije" creativiteit, het genie van de fokkers, niet dankzij de technocraten. Nu zal dit wederom het geval zijn. Een stier die gebreken vererft elimineert trouwens zichzelf. Toegegeven, de weg is lang. Het terugdringen van bijvoorbeeld de muilafwijkingen is bij de fokkers een strijd geweest van jaren. De veehouders plukken daar nu echter nog steeds de vruchten van. Met een stamboek dat de verschillende actoren in het veld bijstaat met betrouwbare testprogramma's en dat tegelijk de vrijheid van de fokkers respecteert, komen we er wel uit.'

Ralph Guissard: 'Voor onze organisatie zijn de vleesproductie-indexen en de indexen voor functionele kenmerken de "betrouwbare" waarheid. Door publicatie daarvan kan de veehouder met kennis van zaken én vrij handelen. Vergeet im-

mers niet dat elke veehouder zijn "eigen" perceptie over de stieren heeft in functie van de doelstellingen van zijn bedrijf. Met andere woorden: de vraag vanuit de markt, hetzij fokkerij hetzij veehouderij, is divers. Het verschillende gebruik van sommige stieren is daar een uitdrukking van. Gewicht en gestalte gaan niet altijd samen met bespiering. Een vreemde bloedlijn gaat niet altijd samen met bespiering et cetera. Het is overigens onjuist te stellen dat een stier zichzelf elimineert. Via KI en ET is de diffusie in het veld immers snel heel groot. Een positief voorbeeld: Brutal was bij eerste inzet de meest bekritiseerde stier vanwege zijn "lichte" gewicht. Maar hij is nummer één geworden voor levenskracht en vleesproductie zonder afwijkingen. En later is hij veel gebruikt, want de fokker redeneerde: liever een vruchtbare en vroegrijpe Brutal telg die één kalf meer kan opleveren dan finaal een zware koe. Ons aanbod is om die reden ook heel breed opgezet.'

Geert Hoflack: 'Maar we kunnen er toch niet omheen dat, zeker wat de functionele kenmerken betreft, de gegevens van slechts enkele stieren voorhanden zijn en als ze er zijn, rijkelijk te laat zijn. Eventuele probleemstieren zijn dan reeds volop

Witblauworganisaties lopen niet warm voor een PWF-programma

Op één lijn

*Benoît Cassart:
'Economie zou
fokkerij meer
moeten sturen'*

*Ralph Guissard:
'Fokwaarden zijn
de waarheid'*

gebruikt en hun genetica is in het ras verspreid. Anderzijds zijn de stieren met zeer goede indexen meestal dood en niet meer beschikbaar.'

Stelling 2. Er wordt gefokt op basis van vermoedens omdat de beschikbare gegevens (vooral exterieur) van de stieren onvoldoende bruikbaar zijn als selectiemiddel. Nu is het trial and error, proberen en leren uit fouten. Om de rentabiliteit te verhogen heeft het Belgisch-witblauwras nood aan de constructie van een proefstier-wachtstier-fokstier(PWF)schema, zoals in de melkveerassen en sommige Franse vleesrassen. Indexen uit een nakomelingenonderzoek vertellen werkelijk hoe een stier fokt en kunnen vele problemen oplossen. Merkerselectie is een andere te bewandelen weg, maar staat nog in de kinderschoenen.

Ralph Guissard: 'De theorie van Geert Hoflack is wat mij betreft onaanvaardbaar, maar de toepassing is uiterst moeilijk. De financiering, inclusief de nodige faciliteiten voor de stieren, is een heikel punt. Maar stel dat dit schema er komt: wat wordt dan de "betere" stier na een progeny-test? De interpretatie van de fokwaarde is even belangrijk als het absolute getal: zo komt nu een index van 100 voor sterfte bijvoorbeeld overeen met slechts

*Pierre Mallieu:
'Nog beter
communiceren.'*

drie procent sterfte. Die relativiteit van de cijfers aan de dag leggen is niet zo eenvoudig voor de fokkers of voor de veehouders.'

Pierre Mallieu: 'In tegenstelling tot bij een melkras kun je bij een vleesras via het exterieur al een idee hebben over de fokwaarde van een stier. Het fokpotentieel van een vleesstier kun je vergelijken met een ijsberg. Boven de waterlijn, het topje, heb je het fenotype van de stier dat we met de ogen waarnemen. De basis van de ijsberg wordt gevormd door het genotype. Deze basis kun je pas bloot leggen wanneer je met een betrouwbare progeny-test of nakomelingentest werkt. Wij hoeven na de test niet te beslissen welke stier eruit gaat of niet. De cijfers beschikbaar stellen is voldoende, de veehouder kan dan vrij beslissen. Een andere vraag die men zich moet stellen is of we ons nú de luxe kunnen permitteren van een PWF-schema. Zeker als je weet dat de variatie tussen de toppers en het onderend van de KI-stieren in witblauw eigenlijk vrij klein is.'

Geert Hoflack: 'Er is inderdaad weinig verschil tussen de top en het onderend van de populatie voor bespiering. Wat de overige functionele kenmerken betreft, zijn er duidelijk stiersverschillen, wat selectie wel degelijk mogelijk maakt. Benoît Cassart: 'Een onderzoeksprogramma zoals bijvoorbeeld bij Limousin is niet verkeerd maar kost handenvol geld. De daaruit voortvloeiende verhoogde spermapijns - onder andere voor afgeteste stieren - om het programma te financieren is in de huidige economische context mijns inziens niet haalbaar. En vertellen dat we nu echt niks weten is niet correct. De praktijkinformatie gaat vlug rond. Vergeet niet dat de witblauwfokkerij een regionale aangelegenheid is en geen internationale zoals melkvee. De communicatie tussen de fokkers gaat bijgevolg ontzettend snel. Voor een praktische toepassing van merkeronderzoek ben ik meer gewonnen. Dat is zonder twijfel de toekomst. Maar ook hier stelt zich het probleem van financiering van research. Die moet de overheid via projecten voor haar rekening kunnen nemen.'

Henri Broers: 'Met wiskunde doe je niet aan witblauwfokkerij. Dat is mijn diepste overtuiging. Maar stel nu dat we gezamenlijk overgaan tot een betrouwbare, neutrale PWF-selectie. Hoe kunnen we dan zulk een tijdrovend schema opzetten en toch competitief blijven

*Henri Broers:
'Het genie van de
fokker leidt
tot oplossing'*

in de markt? In een "vrije" EU-markt is elke witblauwfokkerij een potentieel KI-centrum dat snel in actie kan treden met "hot bulls", zonder PWF-programma. Daar waar er wild is, zijn er jagers.'

*Guy Nantier
Annelies Debergh*

Genenbank

Voorlopig blijft het dus werken volgens het principe van 'vrijheid, blijheid', weliswaar vanuit één gemeenschappelijke achtergrond: de passie voor de witblauwdikbilfokkerij.

Tijdens de discussies waren alle actoren wel bereid tot onmiddellijke actie met betrekking tot één punt: een voorstel van Geert Hoflack om te komen tot een gezamenlijke genenbank in de schoot van het stamboek. Geert Hoflack: 'Het financieringsvraagstuk geldt bij het aanleggen van een genenbank minder. Deze genenbank zou kunnen aangesproken worden wanneer een inhaalslag nodig blijkt te zijn voor het ras.'